

Een kippe-ei met oog voor het klimaat



milieu- en diervriendelijk - In de nieuwste kippenstal treft de leggen haar natuurlijke omgeving. En haar broertjes blijven leven. Het klimaatneutrale kippe-ei van Kipster ligt dit najaar in de Lidl.

EMIEL HAKKENES

De ambitie is torenhoog: het moet de meest dier- en milieuvriendelijke kippenboerderij ter wereld worden. Van die kippenboerderij, die verrijst vlakbij Venray, staan voorlopig alleen nog maar de stalen spanten. Toch is Ruud Zanders daar verheugd over: het betekent dat de Kipster Farm na vier jaar voorbereiden eindelijk vorm krijgt. Zanders is lector Gezonde Pluimveehouderij aan de agrarische hogeschool in Dronten en zelf ook kippen- en eierboer. Hij was in het verleden directeur van

Rondeel, een bedrijf dat een aantal diervriendelijke kippenstallen uitbaat. De Kipster Farm gaat nóg verder, zegt Zanders. "Ons kippe-ei wordt klimaatneutraal."

In de bouwkeet bij het skelet van de stal klapt Zanders zijn laptop open. Achter Kipster, zegt hij, gaat een viermanschap schuil: hijzelf, een collega-kippenboer, een communicatieman én Maurits Groen, de bekende ondernemer en milieuoactivist. Zanders tovert een presentatie op zijn scherm. Ieder jaar verwacht Kipster ruim zeven miljoen eieren te produceren. Stap voor stap laat hij zien hoe die eieren klimaatneutraal moeten worden.

1 Het gebouw

De stal wordt een langwerpig gebouw met veel glas en een hoogoplopend schuin dak. Door de hoogte passen de mest- en voersilo's eronder en zijn die aan het oog onttrokken. Het dak biedt plaats aan 1100 zonnepanelen. Die zorgen voor meer energie dan de stal nodig heeft, en leveren dus weer terug aan het net. Alle apparatuur in de stal is elektrisch op zonne-energie. Aardgas wordt er niet gebruikt. Het fijnstof dat de kippen produceren, wordt afgevangen. Binnen in de stal wordt direct al 40 tot 50 procent opgevangen door de bomen die er komen te staan (en die het volhouden dankzij het vele daglicht dat binnenvalt). De rest van het fijnstof komt in een filter. "We zitten hier vlak bij de snelweg", zegt Ruud Zanders. "Ik denk dat de lucht die de stal verlaat wel eens schoner zou kunnen zijn dan de lucht die erin gaat. Onze emissie wordt nul." De stal is gebouwd volgens de criteria die gelden voor drie sterren van het Beter Leven-keurmerk van de Dierenbescherming. In identieke vorm is de Kipster Farm ook op andere plaatsen te bouwen - en dat is voor de toekomst ook de ambitie.

2 De dieren

De Kipster Farm biedt ruimte aan 24.000 kippen. Dat is een relatief bescheiden aantal, want stallen met honderdduizend kippen zijn in Nederland geen uitzondering. Half september gaat de stal open. De kippen die er dan hun eieren gaan leggen, zijn zelf vorige week uit het ei gekomen. Hun geboorte was live te volgen via een videostream op Facebook. De kippen worden nu opgefokt en verhuizen dan naar Venray. "De kip is eigenlijk een bosdier", zegt Ruud Zanders. "Daarom bootsen we in de stal die natuurlijke omgeving na." De kippen krijgen een binnentuin met daglicht en verse lucht. Ook kunnen ze naar buiten, naar een afgeschermd bosrand die met een net is overdekt. "Buiten zijn draagt bij aan het dierenwelzijn", zegt Zanders. "Maar hoeveel ruimte een kip graag wil, is niet precies bekend."

De kippen hebben vanzelfsprekend voer nodig. Het telen en vervoeren van veevoer, zegt Zanders, zorgt wereldwijd voor grote milieubelasting. Dat past niet bij klimaatneutrale kippen. De kipsterkippen zullen daarom gevoerd worden met 'reststromen' van menselijke consumptie. Zanders: "Grond moet je gebruiken om eten voor mensen op te verbouwen. Wat daarvan overblijft geef je aan de kippen. Zo deed mijn opa het ook. Die haalde geen soja uit Zuid-Amerika en verbouwde geen mais speciaal voor de kippen. Wij hebben afspraken gemaakt met onze voerleverancier. Die gaat uitsluitend restjes gebruiken, bijvoorbeeld van bakkerijen." Omdat die restjes onvoldoende eiwitten bevatten, wordt het rantsoen van de kippen aangevuld met insecten.

3 De eieren en het vlees

Legkippen worden geboren in een broedmachine. Als de eieren zijn uitgekomen, worden normaal gesproken de haantjes eruit gezocht en direct vermalen of

vergast. In Nederland gaat dat jaarlijks om 45 miljoen eendagshaantjes.

Hanen zijn economisch weinig waard, omdat ze langzamer groeien dan een hen en ook minder vet worden. Eieren produceren ze ook al niet. "Haantjes direct na de geboorte doden, vinden wij niet ethisch", zegt Ruud Zanders. "Wij laten ze opgroeien tot volwassen dieren en verwerken ze daarna tot filet of nuggets of kipcorn." Dat hanenvlees wordt verkocht aan Lidl, dat daarmee de eerste supermarkt wordt die het hanenvlees van legkippen in de schappen legt. Ook de eieren van Kipster gaan allemaal naar Lidl; er is een contract afgesloten voor vijf jaar.

4 De verkoop

In oktober van dit jaar moeten de eerste doosjes met eieren al in de winkel liggen. Een Kipster ei zal ongeveer 23 cent gaan kosten, vergelijkbaar met de prijs van een vrije-uitloop ei. "We hebben vijf supermarkten benaderd, en Lidl was het meest doortastend", zegt Zanders.

Duurzaamheidsmanager Marlijn Somhorts van Lidl reageert: "Eigenlijk werken wij alleen met vaste leveranciers, met wie we samen voortdurend kijken hoe we de producten kunnen verduurzamen. Maar Kipster had een heel compleet verhaal, alles was doordacht. Wij willen de eerste supermarkt zijn die dit ei verkoopt. Natuurlijk, met elk nieuw product dat je introduceert neem je een zeker risico, maar we gaan veel aandacht aan Kipster geven in onze winkels en in onze folder. Heel Nederland moet dit weten."

Omdat Kipster vanuit één stal 'slechts' ongeveer 7 miljoen eieren per jaar levert, is het nog de vraag of de eieren in ieder Lidl-filiaal zullen liggen, of in wat grotere aantallen in bepaalde winkels. Somhorst: "Voor ons is de samenwerking met Kipster geslaagd als onze klanten de eieren gaan kopen. Heel simpel."

Ruud Zanders: "Het allermooist zou zijn als we in de toekomst onze kippen zouden kunnen voeren met overgebleven en afgedankte producten uit de winkels van Lidl. Dan is de cirkel helemaal rond."

vroege abortus

Haantjes meteen na de geboorte doden, is economisch niet slim. Er zijn immers kosten gemaakt om een ei uit te broeden waarvan het kuiken geen waarde heeft. Het jonge Leidse biotech-bedrijf In Ovo ('in het ei') heeft daar iets op bedacht: een detectieapparaat dat van een gelegd ei binnen een paar dagen kan vaststellen of het een mannelijk of vrouwelijk embryo bevat. Is het een haantje, dan hoeft het ei niet verder uitgedroefd te worden.

"Ik ken deze techniek en de mensen erachter", zegt Ruud Zanders. "Maar het is nog niet op de markt, dus we kunnen deze techniek niet gebruiken. En als dat kon, deden we het niet, want ook zo'n vroege abortus van haantjes vinden wij onethisch. Wij kiezen ervoor de dieren groot te brengen."